

VESTMANNA KIRKJA

VESTURKIRKJAN

KIRKJULIST

AT MÁLA TAÐ

Theodor E. D. Olsen

**KIRKJULISTIN
HEVUR EINA
DRÚGVA SÖGU,
OG TAÐ HEVUR
IKKI ALTÍÐ VERIÐ
SEMJA UM, HVAT
GERAST SKULDI
VIÐ MYNDIRNAR
Í KIRKJUNI**

Hervið gav forlagið Fannir út bókina "Fjálgastra friðskjól á foldum" við myndum og sögulegum upplýsingum um klokkur, altartalvur, skip og bátar í kirkjunum í Færoyum. Janus Mohr skrivaði tekstin, og Kalmar Lindenskov tók myndirnar.

Ætlanin er ekki at ummæla hetta annars so áhuga-verða verk, ið vónandi fær tað pláss, tað hevur uppi-borið.

Men tað tóktist ikki sørt stuttligt, at eg skuldi sita við hesi bók í hondini um júst sama mundið, eg fekk eina áheitan um at skriva eitt sindur um kirkjulist.

Tí kirkjulist er ein søga fyri seg – og tann søgan er drúgv. Her verður ein roynd gjørd at greiða frá henni í stuttum.

Kirkjulist er ikki beinleiðis tað sama sum kristin list, sum í høvuðsheitum kann verða søgd at verða brúkt at skapa ein samleika mótvegis øðrum átrúnaðum og "heiminum" annars.

Kirkjulist hinvegin hevur altíð verið brúkt á ser-stakan hátt til guðsdyrkan eftir teimum serligu og stundum strongu fortreytunum, ið ein guðstænasta kann vera.

MYNDATÝNARAR OG MYNDATRÆLIR

Hvussu ymiskar hesar fortreytir og siðvenjur kunnu vera síggja vit helst best í tí sokallaða myndastríðnum, sum herjaði um ár 700 og 800. Eisini nevnt tað ikonoklastiska stríðið. Her kom munurin serliga til sjóndar,

hvussu ymiskar fatanirnar vóru av list í kirkjuni.

Tað var serliga í býnum Byzans, ið nú kallast Istanbul, at sokallaðir ikonoklastar (grikskt eikon: mynd, klæin: knúsa) og ikonodular (grikskt eikon: mynd, doulous: trælur) stríddust móti hvørjum øðrum.

Orsøkin var, at tað varð vordið vanligt at tilbiðja ikonir í trúnni hjá fólki og guðsdyrkanini hjá munkum. Summi mettu hetta vera eitt slag av avgudadyrkan, ið var beinleiðis brot á fyrsta boð.

Leo III, keisari, tók í árinum 726 niður eina Kristus-mynd, og setti ístaðin ein kross á sama stað. Síðani setti hann bann ímóti at tilbiðja myndir.

Hetta førði við sær eina sonevnda myndaódn, har fleiri listaverk vórðu oyðiløgd.

Í guðfrøðini tók stríðið støði í læruni um Kristsus, kristologiini, og Jóhannes ur Damaskus vardi myndirnar við at siga, at Guð bjóðar tí skapta menniskjanum part í tí enn ikki skapta gjøgnum sínar myndir.

Í árinum 843 hjálpti Theodora, keisarinna, til. Hon segði, at hetta samsvaraði við ta lovprisan, ið varð víst keisaranum.

Úrslitið av hesum myndasigri varð ofta, at myndirnar eftir hetta ofta vísu, at myndugleikin er úr erva givin – frá Guði sjálvum. Keisarin stendur á hendan hátt í beinleiðis sambandi við Guð, varð víst á.

Í Vestureuropa vrakaði Karlamagnus sjónarmiðini hjá bæði ikonoklastum og ikonodulum í árinum 790. Hann sló fast við sjeitummaseymi, at myndir eru ætlaðar til frálæru og til prýðis.